

CULTURE · ART · PATRIMOINE

PERSMAP

SAMENVATTING

1. Persbericht

2. Waarom het CAP?

3. Voorstelling van de drie elementen

Het museum voor Schone Kunsten

Het Collectiehuis

De tuin van de Beurré d'Hardenpont perenboom

4. Artistieke samenwerkingen

Het collectief VOID

Raphaël Decoster

Lucile Soufflet

5. Partners van het project

6. Praktische info

PERSCONTACTEN

BE CULTURE

Séverine Provost - Founder & General Manager

Charline Mabilie - Project Leader

T. +32 474 11 65 29 | charline@beculture.be

info@beculture.be

www.beculture.be

Shahiness Benabdelouahed - Persattaché en woordvoester van de Stad Bergen

Tel. +32 (0)65/40.51.72

Gsm +32 (0)490/665.518

shahiness.benabdelouahed@ville.mons.be

Alle foto's in deze persmap zijn op aanvraag verkrijgbaar in HD. Gelieve hiervoor contact op te nemen met het persagentschap BE CULTURE (info@beculture.be)

1. PERSBERICHT

Op 13 april 2024 wordt in het centrum van Bergen een gloednieuw museumcomplex geopend: het CAP. Dit innovatieve project focust op Cultuur, Kunst en Erfgoed. Het geeft het concept 'museumbezoek' een nieuwe invulling en wordt het belangrijkste instappunt tot de museumpool van de Stad Bergen.

Het letterwoord "CAP" verwijst naar **Culture, Art et Patrimoine** - Cultuur, Kunst en Erfgoed. Het staat symbool voor de fundamentele waarden van dit splinternieuwe museumcomplex van de Stad Bergen. Het wil namelijk zijn bezoekers, een cocktail van kunst, natuur en erfgoed. Zo kan het onze samenleving in vraag stellen en opnieuw uitvinden. Het wordt de grootste toegangspoort tot de museumpool van de Stad Bergen. Het Cap bestaat uit drie elementen: **het museum voor Schone Kunsten, het Collectiehuis en de tuin van de Beurré d'Hardenpont perenboom.**

Het voormalige BAM is helemaal gerenoveerd en wordt opnieuw het **museum voor Schone Kunsten**. De opzet is echter onveranderd gebleven: tijdelijke tentoonstellingen brengen en de Bergense collecties in de kijker zetten. Dankzij de wisselwerking met de twee andere elementen van het CAP, weet het museum zich van zijn vier muren te bevrijden. Het stelt zich open voor de stad en de historische, stedenbouwkundige, herinnerings- en sociale uitdagingen.

Het **Collectiehuis** vindt onderdak in het voormalige Maison Lescarts. Via stadscollecties geeft het een diepgaande inkijk in de geschiedenis van Bergen. Het is een heerlijke manier om het erfgoed van de Waalse culturele hoofdstad nog beter in de verf te zetten. Via de tentoongestelde collecties schetst deze nieuwe ruimte een waarheidsgetrouw beeld van het verleden van de stad. Ook zet het de bezoekers aan het denken over haar heden en de toekomst.

De **tuin van de Beurré d'Hardenpont perenboom** vormt de schakel tussen deze twee museumlocaties. De toegang - via de rue Neuve - is gratis. De tuin is in drie zones opgedeeld: in de botanisch-historische tuin vormen standbeelden en plantensoorten een harmonieus geheel met de plaatselijke geschiedenis. In de permacultuurtuin kunnen de bewoners van de stad hun steentje bijdragen en tot slot is er het openluchtcafé waar je lekker kunt ontspannen bij een kopje koffie.

Drie kunstenaars van het CAP brengen die verschillende tuinen met elkaar in contact: het collectief voor beeldende kunstenaars VOID, ontwerpster Lucille Soufflet en plastisch

kunstenaar Raphaël Decoster. Zo heeft het **collectief VOID** het immersieve klankapparaat ontwikkeld voor de tunnel tussen het museum voor Schone Kunsten en het Collectiehuis. Met geluid onderzocht het zo de collectieve identiteit van de stad. **Raphaël Decoster** kreeg dan weer de taak om een monumentaal fresco te ontwerpen dat de bezoekers vanaf de rue Neuve tot de tuin begeleidt. Het buitenmeubilair is van de hand van **Lucile Soufflet**. Het is een coherente en harmonieuze invulling van de ruimte rond het Collectiehuis en schenkt de tuin de gewenste samenhang.

Via dit nieuwe museumproject wil de Stad Bergen zich nog meer openstellen en de bezoekers een andere, burgerlijke en participatieve museumbeleving bieden. Het project stelt de traditionele museumnormen in vraag. Het streeft naar verandering en doet dit via moderne waarden zoals uitwisselingen, ontmoetingen en inclusie. De drie elementen van het project - het huis, de tuin en het museum - moeten de mensen bewust maken van het belang van cultuur en geschiedenis in het dagelijkse leven. Het CAP wil een ruimte voor dialoog en participatie bieden, het wil kunst dichterbij de mensen brengen, de onderlinge banden versterken en de sociale uitdagingen het hoofd bieden.

Het is met andere woorden een volledig nieuwe benadering van het concept museum. En daar krijgen we meteen al een voorsmaakje van met de **grote openingstentoonstelling Rodin. Een moderne Renaissance**, vanaf 13 april.

Project gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en Wallonië.

Praktische info

CAP

Rue Neuve 8
7000 Bergen
+32(0)65/40.53.30
www.cap.mons.be

Hoofdingang van de locatie via het museum voor Schone Kunsten

Openingsuren: het hele jaar door geopend, van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur.

Tickets reserveren en kopen: www.visitmons.be of visitMons Grand'Place, 7000 Bergen

2. WAAROM HET CAP?

De naam "CAP" is kort voor Culture, Art & Patrimoine (Cultuur, Kunst en Erfgoed). Door deze fundamentele waarden in de naam van dit nieuwe museumcomplex op te nemen, wil de Stad Bergen een unieke ontdekkingservaring bieden in het teken van Cultuur, Kunst en Erfgoed.

Het complex bestaat uit drie elementen:

- het **museum voor Schone Kunsten** (voorheen het BAM), dat tijdelijke tentoonstellingen blijft organiseren en hierbij collecties uit Bergen onder de aandacht brengt;
- het voormalige Maison Lescarts, die pas is gerenoveerd en onderdak biedt aan het **Collectiehuis**. Via gemeentelijke collecties belicht de museumlocatie het verleden van Bergen;
- de **tuin** brengt de stenencollectie, de ontspanningsruimtes en de permacultuur samen en vormt de verbinding tussen de eerste twee elementen.

De opening van het CAP is bovendien een teken, een streven naar verandering en evolutie. Het paradigma wordt gewijzigd doordat we voor waarden openstaan die bij onze huidige uitwisselingssamenleving, ontmoetingen en inclusie passen. Het CAP komt dan ook voort uit de zin om nieuwe horizonten te verkennen. Het vormt een nieuwe ruimte voor dialoog en burgerparticipatie, als onderdeel van de dynamiek van de participatieve projecten van de Stad Bergen.

Als museum willen we meer doen dan alleen maar 'laten zien'. We streven ernaar mensen met elkaar in contact te brengen en van gedacht te laten wisselen, het debat te voeren, twijfels en vragen op te roepen en nog veel meer ... Alleen zo kunnen we onze kijk op de wereld veranderen en ons meer openstellen voor de wereld van vandaag.

We zien bezoekers niet meer als klanten maar als burgers. Het museum is niet langer op zichzelf gericht, maar staat open voor de buitenwereld. Kortom willen we de plaats die het museum in de samenleving inneemt anders gaan bekijken en invullen.

Die drie elementen - het huis, de tuin en het museum - laten de burgers zien welke rol cultuur en geschiedenis in hun leven spelen. Ze helpen hen om zich de artistieke en historische aspecten, de plaatselijke tradities en het materieel, immaterieel en voorouderlijk erfgoed opnieuw eigen te maken. Al die zaken werden immers lange tijd overschaduwed door het cartesiaans gedachtegoed terwijl ze eigenlijk fundamenteel zijn voor ons welzijn en deel uitmaken van ons dagelijkse leven.

Die basiswaarden zorgen er ook voor dat het CAP perfect binnen de dynamiek van de museumpool van de Stad Bergen past. Die pool bestaat uit dertien verschillende locaties. Hoewel elke locatie haar eigen identiteit heeft, zitten ze alle op dezelfde golflengte: ze kiezen voor ambitieuze projecten die nieuwe uitdrukkingsvormen durven uitvinden, uitproberen en verkennen.

Waar komt de naam "CAP" vandaan?

Een proces van collectieve intelligentie

Toen het voormalige Maison Lescarts tot stedelijk museum werd omgebouwd, wilde de Museumpool van de Stad Bergen haar strategische ligging optimaal benutten. De locatie vormt immers een schakel tussen het museum voor Schone Kunsten en de steentuin.

Zo ontstond er een zekere **samenhang** tussen die drie elementen en rees er midden in het stadscentrum een groot museumcomplex op. Een ware verrijking voor het socioculturele en toeristische landschap van Bergen. Het is de bedoeling dat zoveel mogelijk mensen via het CAP de geschiedenis van de stad Bergen ontdekken. Daarom is de toegang tot de steentuin ook gratis en organiseert het museum van Schone Kunsten van Bergen regelmatig nieuwe tijdelijke tentoonstellingen.

De Museumpool is tot die oplossing gekomen via workshops met collectieve intelligentie. Hierbij waren de partijen aanwezig die aan de betrokken projecten hebben gewerkt en ze werden bijgestaan door Marie Godart (Denali/MUE) en Nathalie Cimino (RETH!NK). Uit die discussies is enerzijds de bestaansreden van het complex naar vooren gekomen en die is dezelfde voor alle drie de plaatsen. Het gaat om het belichten van bijzonderheden, taken en uitdagingen die de drie elementen overstijgen. Anderzijds hebben ze, met de hulp van het communicatiebureau Ex Nihilo, een naam gevonden die deze bestaansreden perfect verwoordt.

© A&G Architecture

"Deze locatie is de grootste toegangsdeur tot de Museum-pool. Via kunst, natuur en erfgoed wil ze onze relatie met de samenleving in vraag stellen en opnieuw uitvinden." (Bestaansreden van het CAP)

3 bijzonderheden van de locatie

Het verband tussen Kunst, Natuur, Erfgoed

Via een natuurlijke schakel tussen de tuinen, de collecties, het architecturale erfgoed en de tijdelijke tentoonstellingen, brengt de locatie een samenspel waarbij kunst, natuur en erfgoed met elkaar in verband staan en elkaar inspireren. Die drie verschillende dimensies vormen de structuur van het museumbezoek.

De grootste toegangsdeur tot de Museumpool

Door zijn centrale ligging en het aanvullende, toegankelijke en representatieve karakter van zijn aanbod, is het complex niet alleen een van de eerste uitstalramen maar ook de grootste toegangsdeur tot de museumpool.

Een plaats voor dialoog en burgerparticipatie

Het complex wil een zo groot mogelijk publiek bereiken, met een centrale ruimte voor overleg en burgerinitiatiefprojecten.

3 vooropgestelde taken

Kunst en cultuur toegankelijker maken

Door kunst en cultuur te benaderen via universele thema's (bijv. de natuur), diverse overlegmethodes toe te passen, een breed publiek te verwelkomen en oog te hebben voor de Bergense maatschappij.

De menselijke banden versterken via cultuur

Door verschillende generaties aan te spreken, wortels te hebben in de lokale samenleving en het welzijn, de herbronning en de interculturele dialoog te stimuleren.

De maatschappij helpen te veranderen

Door de maatschappelijke vraagstukken via de programmatie en overlegactiviteiten bespreekbaar te maken en door het publiek uit te nodigen om hun steentje bij te dragen.

3. VOORSTELLING VAN DE DRIE ELEMENTEN

HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN

Het museum voor Schone Kunsten van Bergen presenteert de ongelooflijke rijkdom van de Bergense collecties via tijdelijke tentoonstellingen. Het stelt werk tentoon van kunstenaars en stromingen uit de streek (bijv. *L'École de Mons. Deux siècles de vie artistiques* (2019), *Anto-Carte. De terre et de ciel* (2021)). Ook organiseert het hoogstaande exposities met werken van internationale artiesten (bijv. Vincent van Gogh (2015), Niki de Saint-Phalle (2018), Roy Lichtenstein (2020), Fernando Botero (2021), Joan Miró (2022)).

Vandaag begint het museum voor Schone Kunsten van Bergen een nieuw hoofdstuk en gaat het een essentiële rol spelen binnen de stad. Met de tuin van de Beurré d'Hardenpont perenboom en het Collectiehuis breekt het museum uit zijn vier muren en opent het zich voor de stad en haar uitdagingen inzake geschiedenis, stedenbouwkunde en herdenking.

Uiteraard blijven het behoud en de bescherming van het erfgoed een belangrijke taak voor musea. Maar de manier waarop we het begrip 'museumruimte' invullen, evolueert. Door niet langer zo'n groot gewicht toe te kennen aan de vier muren van het museum, kunnen we ons bevrijden van een hele reeks zelfopgelegde beperkingen.

De tentoonstelling van Niki de Saint Phalle in 2018 - indertijd een groot evenement in Bergen - heeft de aanzet gegeven tot die nieuwe benadering. Deze Frans-Amerikaanse kunstenares ontwikkelde een geheel originele relatie met de stad via haar "Nana-maisons" of haar totems die ze in stedelijke ruimtes installeerde. Ze verlangde er toen naar dat onze verlaten steden opnieuw een menselijke gedaante zouden krijgen.

In de zomer van 2023, tijdens de renovatiewerken aan het museum, vond de tentoonstelling Jaume Plensa plaats. Die kwam er niet als een pauze in het programma, maar als een teken dat we ons actieterrein nu ook openstellen voor de stad.

Foto: BE CULTURE

Het gaat er voortaan niet langer alleen om de schijnwerpers op een kunstcollectie of –stroming te plaatsen. We stellen ons open voor andere domeinen die kunst koppelen aan onroerend erfgoed, geschiedenis of het verleden van een stad en haar inwoners. Een van de laatste projecten van het museum voor Schone Kunsten van Bergen was de tentoonstelling rond Botero in 2021. Die was geen uitzondering op de regel: "Om universeel te zijn", zei hij, "moet je diep verankerd zijn in de streek en de cultuur."

Met Fernando Botero begon het museum aan een nieuw hoofdstuk, eentje rond het concept "volkskunst". Plaatselijke cultuur (legendes, mythes, tradities ...), de rol van de herkomst of het verleden en de mening van de burgers zijn allemaal parameters die het programma in de toekomst mee zullen bepalen.

In 2022 was er nog een kantelpunt, met de uitzonderlijke tentoonstelling rond Joan Miró. Die liet ons een kunstenaar zien die naar een voorouderlijke band met een « primitieve » creatieve energie zocht.

Veel dingen lijken al tientallen, ja zelfs honderden jaren de

normaalste zaak van de wereld. Maar de manier waarop we de Geschiedenis van de kunst bekijken, evolueert zoals de tentoonstelling rond Joan Miró in het museum voor Schone Kunsten. Dankzij die expositie zien we zijn werk met andere ogen dan we de hele 20ste eeuw hebben gedaan. We zijn immers niet langer gefocust op een streven naar moderniteit en hoeven niet per se nieuwe beelden te ontdekken. De manier waarop we vandaag naar kunst kijken, met onze twijfels, onze uitdagingen, onze hoop ... zet onze "zekerheden" over de Geschiedenis en Kunstgeschiedenis op losse schroeven.

Vandaar dus ook de openingstentoonstelling van het CAP: *Rodin. Een moderne Renaissance*. Die expositie bevestigt die alternatieve benadering van kunst en vormt de basis voor de nieuwe identiteit van het museumcomplex. Er is echter geen sprake van een breuk in het programma van het museum, het is eerder een natuurlijke evolutie. De manier waarop Rodin lichamen een plaats in de ruimte geeft, loopt als een rode draad doorheen de hele tentoonstelling. Tijdens zijn verblijf in België kwam de kunstenaar tot volle ontplooiing. In die periode maakt hij een reis naar Italië, waar hij zich liet inspireren door de Italiaanse renaissance. Bergen mag bovendien een aantal belangrijk werken van Jacques Du Broeucq, de bekende renaissancebeeldhouwer uit de Zuidelijke Nederlanden, tot zijn collectie rekenen. Zo wordt de tentoonstelling een dialoog tussen het werk van Rodin en de beelden van Jacques Du Broeucq, en dat in de Collegiale kerk van de Heilige Waldetrudis van Bergen. Alsof dat nog niet genoeg is, durft de expositie het om ook ruimte voor de hedendaagse beeldhouwkunst te maken. Er zijn namelijk kunstwerken te zien van een van de belangrijkste Belgische artiesten van het moment, Berlinde De Bruyckere. Ze geeft ons een inzicht in hoe zij Rodin ziet.

We vinden er een vijftiental tekeningen en gravures uit de 16de, 17de en 18de eeuw uit de collectie van het Chanoine Puissant (eigendom van de Stad Bergen en bewaard in de Artotheek). Daartegenover zien we tekeningen en waterverfschilderijen van Rodin en

Berlinde De Bruyckere. Zo krijgen we een beter zicht op de visuele verbanden tussen al die werken, de kunstenaars hebben het oudere werk namelijk bestudeerd en er dan een andere betekenis en zin aan gegeven.

Ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de surrealistische beweging in België wijdt het museum voor Schone Kunsten in het najaar van 2024 een tentoonstelling aan het surrealistische voorwerp, met een duidelijke band met de collecties en de geschiedenis van Bergen.

Surrealistische voorwerpen wekken al enige jaren de belangstelling van internationale musea. Toch is er nog nergens een hele tentoonstelling aan dit onderwerp gewijd, tenzij hier in België. En dat terwijl voorwerpen net zijn waar het in het surrealisme om draait. Ze houden rechtstreeks verband met de drang naar sociale impact die zo typisch is voor de beweging. De expositie schetst de geschiedenis van het object in het surrealisme (driedimensioneel, maar ook in de dicht- en schilderkunst, fotografie, collage en film). Ze omvat de jaren 1920 en 1930 en daarna ook de nieuwe consumptiemaatschappij die zich na de Tweede Wereldoorlog heeft ontwikkeld. Ze belicht in het bijzonder de vele manieren waarop het surrealisme omging met commerciële beelden. Door ons op het object te concentreren, krijgen we een nieuw beeld van de surrealistische beweging.

> "Rodin. Een moderne Renaissance" van 13/04 tot 18/08/2024

> " Surrealisme: de werkelijkheid dooreen schudden" van 19/10/2024 tot 16/02/2025

Kortom gaat de heropening van het Museum voor Schone Kunsten van Bergen gepaard met het CAP, met een nieuw programma voor 2024. Dat benadrukt de band met de collecties van de Stad Bergen en zet ons er goed en onze geschiedenis in de kijker.

COLLECTIEHUIS

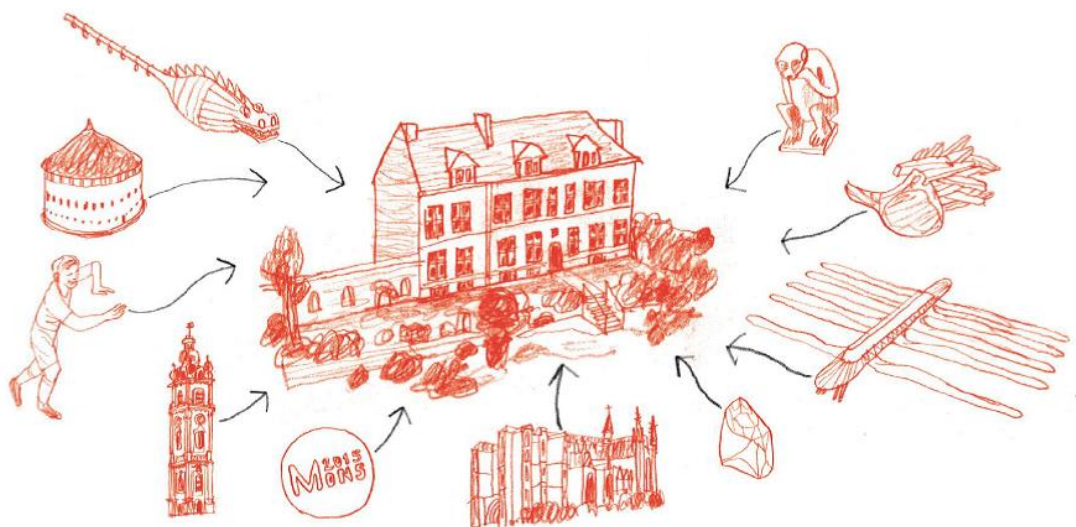
In een stad als Bergen, die volop in beweging is, heeft een stadsmuseum de taak om de geschiedenis en het erfgoed van de stad te presenteren en tegelijkertijd inzicht te bieden in de sociale, maatschappelijke, milieu- en stedenbouwkundige vraagstukken die de evolutie van de stad kenmerken.

Een stadsmuseum nodigt ons uit om onze kijk op de stad op te frissen en aan te scherpen. Het werpt licht op het verleden en getuigt van de mensen die vandaag in Bergen wonen.

Daarom zijn er de stadscollecties. Zij begeleiden de vragen en het traject van de bezoekers doorheen de lange geschiedenis van de stad Bergen. De aanpak van het museum baseert zich op de juxtapositie van erfgoed en de hedendaagse samenleving. Het erfgoedartefact nodigt ons uit om in dialoog te treden met de geschiedenis, het erfgoed en de samenleving.

Deze collecties zijn in het project opgenomen:

- Collecties van de Stad Bergen die in de Artotheek worden bewaard en het resultaat zijn van legaten, schenkingen, aankopen en donaties (archeologische coll., Glépin-coll., coll. schone kunsten, coll. prehistorie, Puissant-coll. ...);
- Collecties van partners (AWAP, UMONS ...);
- Hedendaagse collecties, voorwerpen die getuigen van de geschiedenis (collectes, partnerschappen ...).

Rondleiding

Het begrip 'samenleven', met alle regels en vrijheden die erbij komen kijken, de verplaatsingsmogelijkheden, feestgevoel, taal, culturele activiteiten ... Onze identiteit en relatie met de stad zijn verbonden met de omgeving waarin we leven. En die omgeving is het resultaat van een lange voorgeschiedenis waaraan elke dag een stukje wordt bijgeschreven. De fundamenteën van de stad, de ontwikkeling van het plan, de ligging, de stedenbouwkundige regels ... Alles wat een stad op een bepaald moment prestige of rijkdom heeft bezorgd, heeft ook de evolutie van die stad beïnvloed.

Via zijn collecties wil het Collectiehuis niet alleen het verleden van Bergen vertellen, het verhaalt ook over de toekomst en dat terwijl die wordt geschreven.

Als een stad zich wil ontwikkelen, moet ze zich immers haar verleden herinneren en haar erfgoed doorgeven. Het huis legt de onderlinge banden bloot en brengt erfgoed, culturen en de verschillende lagen van de geschiedenis samen. Het helpt ons de moderne stad te begrijpen en over haar toekomst na te denken.

Het Maison baseert zich op werkwoorden en hanteert een thematisch-chronologische aanpak, aangevuld met tijdloze en overkoepelende vragen over de samenleving. Die vragen helpen om de werking van de stad te begrijpen en vormen een brug, toenadering en vergelijking tussen de verschillende tijdperken en grondgebieden. Na een inleiding over het verleden van de locatie en een geluidsimpresie van de stad Bergen, is de rondleiding opgebouwd rond twee belangrijke ontwikkelingen. Op het gelijkvloers schetsen de "interpretatieve" zalen een sociaal-historisch overzicht van de stad. In het midden van elke zaal staat een digitaal apparaat dat kaarten, archiefdocumenten en iconografisch materiaal van de stad laat zien. Boven is de rondleiding "immersiever". De bezoekers genieten er van een panoramisch uitzicht op het Bergense onroerend erfgoed: de zalen zijn uitgerust met een immersief artistiek toestel dat de verschillende elementen van de collectie in de vitrines met elkaar verbindt.

Voor elk werkwoord en de vragen over de samenleving die daaruit voortkomen, is er een speciale ruimte ingericht:

- **Overbrengen:** Het erfgoed van een stad, een collectieve uitdaging?

Wanneer we een plek en zijn verleden leren kennen, gaan we ons vragen stellen over wat het erfgoed van een stad bepaalt. Ook gaan we de eerste bestemming van het Collectiehuis in de wijk "geografisch" na. Er worden grafische links gelegd tussen het architecturale erfgoed in de kelder (kasseien, bakstenen muren, een graf, architecturale details, koetspoort ...) en archiefdocumenten. Zo leren we de eerdere functies van de locatie kennen.

Bij het betreden van het huis worden we vergast op een **immersieve** en **auditieve ervaring** rond de stedelijke ruimte. Dit alles vindt plaats in de **tunnel** die het huis met het museum voor Schone Kunsten verbindt, op de plaats waar zich vroeger een middeleeuws steegje bevond. De installatie stelt de zintuiglijke dimensie van onze band met de stad in vraag en evolueert mee met het traject. De geluiden die de bezoekers aan het begin van de tunnel horen (aan de kant van het museum voor Schone Kunsten) komen overeen met de soundscape van de moderne stad. Naarmate de bezoekers verder lopen, keren ze terug in de tijd.

Een tweede sequentie staat in het teken van de geschiedenis van het huis. Ze vertelt waarvoor deze plek daarna is gebruikt en verhaalt over het rijke verleden van de inwoners van Bergen.

- **Wonen:** Wonen in de stad, gisteren en vandaag, een nieuwe manier van samenleven bedenken?

Een gelegenheid om de topografie, het stadsplan en het roerende en onroerende erfgoed van de stad Bergen te ontdekken op basis van **menselijke relaties**. Hoe worden menselijke nederzettingen bepaald door de natuurlijke omgeving? En hoe heeft de stedenbouwkundige opbouw van de stad zich ontwikkeld en de relaties tussen mensen beïnvloed? Welk erfgoed en overdracht vinden we in de moderne Bergense samenleving terug? Welke menselijke interacties, architectuur en stedenbouw willen we morgen zien?

*Zoutvat, 16de-17de eeuw,
gevonden in Bergen, rue Jean
Lescarts, vervaardigd in
Antwerpen, faïence,
Antwerpse majolica. Collectie
van het Agence wallonne du
Patrimoine.*

- **Uitwisselen:** Economie, bevolkingsstromen, handel ... Wat heeft Bergen groot en rijk gemaakt?

Straatnamen, winkels, taal, ambachtswerk van gisteren en vandaag ... De stad Bergen barst van de schatten die van een bloeiend verleden getuigen. Hoe heeft de **handel** de ontwikkeling en organisatie van de stad beïnvloed? Welke soort uitwisselingen liggen aan de basis van de vakkennis en uitstraling van de stad Bergen? Wat is de bijdrage van de **migratiestromen** en sociale diversiteit aan het evenwicht van de stad - vroeger, nu en in de toekomst? Werkgelegenheid, lokale handel, circulaire economie, de relokalisatie van vakmanschap ... Welke uitdagingen mogen we morgen verwachten?

Weegschaal van een wisselaar, eind 18de - 19de eeuw, hout, ijzer, koper. Collectie Jean Lescarts, eigendom van de Stad Bergen.

- **Beslissen:** Macht, democratie, burgerschap, wie of wat leidt de stad door de eeuwen heen?

De geografische ligging van Bergen heeft een rol gespeeld in de vorming van het bestuur van de stad, haar veiligheidsbeleid en de plaats die ze vandaag inneemt op Waals, Belgisch en internationaal niveau. Wat vertelt het verleden ons over de opbouw van de politieke, religieuze, openbare, gerechtelijke en militaire organisaties in Bergen? Welke **machtsverhoudingen** hebben de politieke geschiedenis van Bergen vormgegeven en welke democratische logica ligt aan de grondslag van de huidige organisatie van de stad? Welke rol spelen de burgers in de toekomstige ontwikkeling van de stad?

- **Verbinden:** welke rol is er weggelegd voor cultuur in Bergen?

De Bergense cultuur heeft zijn wortels in een geschiedenis die tot het paleolithicum teruggaat.. Op welke fundamente zijn de culturele activiteiten in Bergen ontstaan en hoe hebben ze zich ontwikkeld? Wat leert de collectie ons over de **plaats van cultuur** en zijn symboliek in de Bergense samenleving? Hoe helpt het gevarieerde culturele erfgoed van Bergen om mensen samen te brengen en hechtere banden te creëren? Hoe draagt de culturele sector van Bergen tegenwoordig bij aan het leven in de stad?

Serpent, blaasinstrument, begin 17de eeuw, hout. Collectie Jean Lescarts, eigendom van de Stad Bergen.

- **Verspreiden:** Het verspreiden van kennis

Bergen lag altijd al op het kruispunt van grote steden en ideeën. Zo heeft de stad zich ontwikkeld, in de humanistische context die Europa van het einde van de 16de tot het einde van de 18de eeuw overheerste. Humanisme is de stuwende kracht die sociale, artistieke en culturele evoluties mogelijk heeft gemaakt. Op welke fundamenteen heeft het **onderwijs** in Bergen zich ontwikkeld? Welke groepen en gilden zijn uit die veranderende manier van denken voortgekomen? Wat was de impact van de boekdrukkunst op het verspreiden van kennis? Hoe wordt **kennis** vandaag verspreid?

Theatrum orbis terrarum, Abraham Ortelius, Antwerpen: A.C. Van Diest, 1574, gedrukt boek. Collectie Kanunnik Puissant, eigendom van de Stad Bergen, in bewaring gegeven aan de Universiteit van Bergen.

- **Denken:** Bergen, een antropocene stad?

De gang is uitgewerkt als een **open afsluiting** van het bezoek aan de permanente tentoonstelling. Ook hier worden vragen opgeroepen over de plaats van de stad in de samenleving en over de huidige relatie van de Mens met zijn omgeving in de context van het antropoceen.

- **Deelnemen:** de zaal LABO

Deze zaal heeft een tweeledig doel: ten eerste wil ze de bezoekers van de participatieve dynamiek van de streek van Bergen doordringen. Op basis van ervaringen en projecten van burgers wil ze het concept 'samenleven in de stedelijke ruimte' bespreekbaar maken en voeden. Het is een plek voor initiatieven van en interactie tussen bewoners (buurtcomités, vzw's, schoolgroepen ...), een kunstenaar en de bezoekers van het CAP.

Dit moet uiteraard een eindproduct voortbrengen, het resultaat van een ontmoeting tussen de kunstenaar en de groep. Maar we willen ook het verhaal erachter kennen. Het is een plek waar we het collectieve verleden van ons afleggen en opgaan in het creatieve proces van de kunst. We komen tot de kern van dit proces en begrijpen het hoe en waarom. We kunnen het gezamenlijke avontuur haast aanraken; het is een momentopname van gedeelde ervaringen.

In de pijlerzaal wordt elk jaar het werk van vier kunstenaars tentoongesteld. Het is de bedoeling om telkens met een van die artiesten samen te werken en zo de band met het museum voor Schone Kunsten nog te versterken. Zo ontstaat er nog een extra connectie tussen beide musea en kan de kunstenaar zich zowel individueel als collectief uiten.

Ons tweede doel is om de bezoekers te informeren over en bewust te maken van de uitdagingen waarmee steden tijdens hun ontwikkeling te maken krijgen en hoe dit verband houdt met wat ze in het museum zien.

Een lopend participatief project

Sinds september 2023 werken we samen met de Ecole du Futur van Bergen en het collectief VOID. Dat laatste staat in voor de inrichting en het decor van de tunnel die het museum voor Schone Kunsten met het Collectiehuis verbindt. Die tunnel moet een schakel tussen het CAP en de stad Bergen zijn

Er zijn workshops georganiseerd met de leerlingen, het collectief VOID en Juliette Karlsson (kunstenares-beeldhouwster). Daarnaast hebben we de jongeren gevraagd om getuigenissen, indrukken, emoties, geluiden en meer te verzamelen over de manier waarop ze Bergen zien en beleven.

In de gang zullen 22 foto's op groot formaat worden opgehangen waarmee de bezoekers de stad door de ogen van de tieners kunnen bekijken. Er is ook een geluidsinstallatie met een deel van de opnames die in de stad zijn gemaakt.

Het team aan het werk

Curatorschap en bewaring: Xavier Roland, Sophie Simon, Caroline Dumoulin

Overleg: Laurence Herman & Boris Iori (voor het luik burgerparticipatie)

Architectuur: A&G Atelier d'Architecture SRL en Arcadis Belgium nv/sa

Decor: Martial Prévert sprl

Museografie: Nathalie Cimino

Inhoud video's en animatiefilms: Danse La Pluie

Maquettes en bewerkingen: Weerloos

Multimedia van de touchtafels: Hovertone

Grafisch concept: Ex Nihilo

Vertalingen: Be Translated

Uitstalkasten en sokkels: Bruns

Hoofdaannemer: ACH Construct sa

DE TUIN VAN DE BEURRÉ D'HARDENPONT PERENBOOM

De tuin ontleent zijn naam aan een perenvariëteit die in 1759 aan de voet van de Mont Panisel (Bergen) door Nicolas Hardenpont is ontwikkeld.

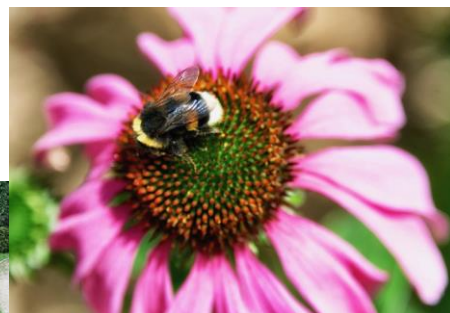
De tuin bestaat uit drie delen:

- de botanisch-historische tuin, een mix van beeldhouwwerken en plantensoorten : die een band met de plaatselijke geschiedenis hebben;
- de permacultuurtuin waarbij de inwoners worden uitgenodigd om bij te dragen;
- het openluchtcafé, waar je kunt ontspannen en genieten van een snack.

Gezien zijn ligging, vormt de tuin een schakel tussen het museum voor Schone Kunsten en het Collectiehuis.

De tuin is vrij toegankelijk vanaf de Rue Neuve en nodigt uit tot wandelen en ontdekken, alleen of in gezelschap. Het is de ideale plek om na het museumbezoek even te ontspannen, met andere mensen te praten en in alle rust van de schoonheid te genieten.

Daarnaast willen we er graag een ontmoetingsplek van maken, een plaats die leeft, inclusief en participatief is en die een aanvulling vormt op het bezoek aan het museum.

De botanisch-historische tuin

De botanisch-historische tuin combineert plantensoorten die hier in de streek worden ontwikkeld, geteeld en/of bestudeerd. Denk maar aan tabak uit Obourg, geneeskrachtige planten met een helende werking die vroeger in kloosters werden gebruikt, rode bessen en wijnstokken. Dat die laatste hier al heel lang worden gekweekt, blijkt uit archeologische opgravingen in het stadscentrum die uit de 14de eeuw dateren.

Die plantensoorten groeien zusterlijk naast de steencollectie. De meeste beeldhouwwerken zijn afkomstig uit het Bergense erfgoed.

De beelden zijn volgens een concentrisch plan geplaatst: de Grand'Place vormt de kern, waarna het uitwaaiert via de aanpalende straten en zo naar de rand van de stad toe. We willen dit erfgoed bewust in de streek verankeren en de bezoekers ernaartoe sturen zodat ze het ten volle kunnen (her)ontdekken.

De permacultuurtuin

De permacultuurtuin bestaat al drie jaar en wekt grote belangstelling op bij het publiek. De tuiniers en bezoekers maken samen een praatje en hebben het over het project of over tuinieren in het algemeen.

Het bijzondere aan deze plek schuilt in het feit dat we een groep mensen van alle leeftijd samenbrengen rond een gezamenlijke passie: tuinieren en permacultuur. De mensen zijn zo niet langer "louter bezoeker", ze gaan actief deel uitmaken van een participatief project. Daar is een groep mensen uit voortgekomen die een vereniging hebben opgestart en regelmatig in de permacultuurtuin samenkomen. Velen van hen wonen in de buurt maar hebben zelf geen eigen tuin.

Ze zijn ambassadeurs geworden, heuse partners van de Museumpool.

Ze nemen de tuin in, maken hem de hunne, veranderen hem, bewerken hem en geven hem een ziel. Hier kom je om te kijken, wat rond te slenteren, op adem te komen in een oase van rust midden in de stad.

Het openluchtcafé

Dit deel van de tuin is omgetoverd tot een gezellige plek om even uit te rusten. Bezoekers voelen zich er ver weg van de dagelijkse sleur, en dat in hartje Bergen. In dit openluchtcafé willen we binnenkort ook lichte gerechten aanbieden die door plaatselijke zelfstandigen zijn bereid.

Deze plek is zowel toegankelijk voor bezoekers van het CAP als voor het grote publiek. Je komt er via de Rue Neuve.

4. ARTISTIEKE SAMENWERKINGEN

We streven ernaar bruggen te slaan tussen de thema's van het museum voor Schone Kunsten, het Collectiehuis en de tuin. Daarom willen we verschillende kunstenaars bij deze vernieuwde museumervaring betrekken.

VOID

VOID is een collectief van beeldende kunstenaars met Arnaud Eeckhout en Mauro Vitturini. Ze wonen en werken sinds 2013 in Brussel. Ze zijn zowel in België als in het buitenland actief en hebben de Prix Médiatine (2015) en de Salomon Residency Award van het ISCP New York (2019) gewonnen.

VOID experimenteert op een plastische manier met het gebruik van klank als weergavevector. Ze zetten het medium geluid in zoals schilders met hun penseel de omtrekken van de werkelijkheid weergeven. Het feit dat geluid niet zichtbaar of tastbaar is, ziet het duo als een vertrekpunt. Van daaruit stellen ze verschijnselen zoals taal en herinnering in vraag. Hun multidisciplinaire werk kent een grote verscheidenheid aan vormen, waaronder filmpjes, installaties, boeken, performance, tekenen, objecten, klankstukken en optredens in het openbaar.

Voor de opening van het CAP heeft het collectief VOID gewerkt aan het immersieve klankapparaat van de tunnel die het museum voor Schone Kunsten met het Collectiehuis verbindt. Hierbij komt ook de geluidsdimensie van de collectieve identiteit van de stad aan bod (materieel en immaterieel erfgoed, taal, dagelijkse activiteiten, nachtelijke geluiden). Het collectief is ook verantwoordelijk voor het ontwerp en de uitwerking van de artistieke klankinstallaties langs het bezoekersparcours van het Collectiehuis.

© VOID

RAPHAËL DECOSTER

Plastisch kunstenaar Raphaël Decoster behaalde zijn diploma visuele kunst aan de Kunstacademie van Doornik. Hij werkt vooral met lithografie, installaties, video en muziek.

Zijn tekeningen zijn vaak verhalend met een vleugje performance en richten zich op gebaren en de tijd. Hij kiest nu eens voor bitterzoete scenario's, dan weer voor rauwe tekeningen. De natuur is ook vaak aanwezig in zijn werk, vrij en poëtisch, via uitgewerkte details of spectaculaire verschijnselen. Hij weet ook beweging meesterlijk te vatten, met minutieuze tekeningen van water, lava, haren en veren, en brengt zo de puurste emoties naar boven.

We hebben Raphaël Decoster gevraagd om een monumentaal fresco van geperforeerde aluminiumplaten te creëren. Het begint bij de Rue Neuve en vergezelt de bezoekers tot het eerste bordes van de tuin.

Het fresco is samengesteld uit twee afzonderlijke delen: het eerste verbeeldt de berg waarop het Belfort is gebouwd. De toren, een waar symbool van de stad Bergen, bestaat uit een opeenvolging van geologische lagen en rijst als het ware uit de verschillende aardlagen op. Het fries loopt verder door in de vorm van een stratigrafische doorsnede die de minerale dimensie van de stad laat zien. Bovendien lijkt die doorsnede wel een visuele echo van de tuin. Het artistieke werk van Raphaël Decoster is een poëtische interpretatie van de zichtbare en onzichtbare identiteit van de Stad.

LUCILE SOUFFLET

Lucile Soufflet heeft industrieel design aan La Cambre gestudeerd. In het begin van haar carrière werkte ze vooral met keramiek. Haar werk is te zien in het koninklijk museum van Mariemont en ze heeft ook een serie gemaakt voor de fabrikant van luxeserviesgoed Royal Boch.

Nadat ze tijdens een Erasmusuitwisseling in kennis met het ontwerpen van stadsmeubilair maakte, ging Lucile Soufflet zich uiteindelijk in die discipline specialiseren. Ze laat haar blik dwalen over de stad en haar openbare ruimtes, waar van design voorlopig nog weinig te merken valt.

Lucile Soufflet gaat ambachtelijk te werk en voert eenmalige bestellingen uit voor groepen en overheden die de openbare ruimte mooier willen maken. Hiervoor creëert ze functionele meubels met vormen die aan de basisbehoeften beantwoorden.

Het buitenmeubilair rond het Collectiehuis bestaat uit zitbanken en meubels voor een buitencafé. Alles moest op een logische en harmonieuze manier worden ontworpen en vervaardigd. Aangezien de vormen een zekere eenheid moesten uitstralen, werd deze opdracht toevertrouwd aan een ontwerpster van stadsmeubilair. De stijl van Lucile Soufflet, die met de evolutie van stalen profielen speelt, leek ons het beste aan die voorwaarde te voldoen. Ook paste die bij de identiteit die we de tuin wilden geven.

Haar bijzondere uitvoeringen van stadsmeubilair dat soepel langer of korter kan worden, maakte het mogelijk om verschillende zitmeubels met telkens een ander uitzicht op de omgeving te creëren. Bovendien pasten ze perfect bij de nauwe en kronkelende wandelpaadjes in de tuin. In deze nieuwe openbare tuin, die ontmoetingen en gezamenlijke activiteiten stimuleert, komt haar werk helemaal tot zijn recht.

Daarnaast wilden we de bezoekers ook het erfgoed in het stadscentrum laten ontdekken. Via het (zo goed als) identieke stadsmeubilair konden we deze historische plaatsen beter zichtbaar maken en de band met het CAP en het stadscentrum van Bergen onderlijnen. Wist je trouwens dat Lucile Soufflet de ronde banken heeft ontworpen die op tal van pleinen in Wallonië te zien zijn? Denk maar aan de Grand'Place van Bergen, de Rue de Nimy, de Place Louise. Ook in Brussel en Frankrijk is haar werk te bewonderen.

Tot slot benadrukken we nog dat het werk van Lucille Soufflet van duurzame materialen gemaakt is die ze in Frankrijk laat produceren. Op die manier probeert ze hun ecologische voetafdruk te verkleinen. Ze is namelijk erg begaan met zowel het milieu als de uitdagingen in de stad en dat is dan ook waarom haar aanpak zo goed bij de wensen van het CAP past.

5. PARTNERS VAN HET PROJECT

Dit project zou niet mogelijk zijn geweest zonder de vele deskundigen die ons met de wetenschappelijke verklaringen rond de geschiedenis van Bergen hebben geholpen.

Zonder hen en hun onderzoek in de verschillende vakgebieden, zou het Collectiehuis vandaag misschien niet bestaan. We zijn hen oprecht dankbaar.

We danken ook de kredietverlenende instellingen (UMons, Fondation Roi Baudouin, Fabrique d'église de la Collégiale Sainte-Waudru, Confrérie de Saint-Jean-le-Décollé) en de privéfinanciers die met hun bijdrage ook de thema's van het Collectiehuis hebben gesteund.

Verder zijn we dank verschuldigd aan Marceline Denis en Cécile Ansieau, archeologen bij het Agence wallonne au Patrimoine, onze wetenschappelijke partner in dit dolle avontuur. Hun betrokkenheid bij en steun aan het project waren van onschatbare waarde.

Tot slot zou dit hele project, en in het bijzonder de renovatiewerkzaamheden aan het voormalige Maison Lescarts, niet mogelijk zijn geweest zonder de financiële steun van het EFRO - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling - en Wallonië.

De cruciale rol van EFRO-fondsen bij het uitbouwen van steden als motoren voor economische groei, kan moeilijk worden overschat. Het zijn veel meer dan investeringen, het zijn hefboomen om dynamische, veerkrachtige en welvarende gemeenschappen op te bouwen. De EFRO-subsidies hebben enerzijds de renovatie van culturele infrastructuur zoals het Collectiehuis en de tuin, en anderzijds de organisatie van internationale tentoonstellingen in het museum voor Schone Kunsten mogelijk gemaakt. Ze verbeteren dus niet alleen de levenskwaliteit van de burgers, maar vergroten ook de competitiviteit en aantrekkingskracht van de steden. Daarnaast maken ze een duurzame en inclusieve ontplooiing van de stad mogelijk.

6. PRAKTISCHE INFO

Rue Neuve 8
7000 Bergen
+32(0)65/40.53.30

www.cap.mons.be

Hoofdingang van het complex via het museum voor Schone Kunsten

Openingsuren:

het hele jaar door geopend, van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur

Jaarlijkse sluiting: op 01/01 en 25/12; tijdens de Ducasse van Bergen: op vrijdag, zaterdag en zondag; en op de dag van de patroonheilige (begin december).

Tickets reserveren en kopen: www.visitmons.be of visitmons Grand'Place, 7000 Bergen

HET MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN

Openingsuren:

Open tijdens de tijdelijke tentoonstellingen: van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur

Prijzen:

Prestige-exposities

Prijzen per persoon:

Normale prijs: € 16

Prijs met korting: € 12

Jongeren en studenten: € 2

Gratis:

- voor kinderen jonger dan 12 jaar
- op vertoon van de museumPASSmusées*
- elke eerste zondag van de maand

Groepsrijzen:

Volwassenen/Senioren: € 12

Scholen/Secundair: € 2

Scholen/Lagere school: gratis

Tijdelijke tentoonstellingen

Prijzen per persoon:

Normale prijs: € 9

Prijs met korting: € 6

Jongeren en studenten: € 2

Gratis:

- voor kinderen jonger dan 12 jaar
- op vertoon van de museumPASSmusées*
- elke eerste zondag van de maand

Groepsrijzen:

Volwassenen/Senioren: € 6

Scholen/Secundair: € 2

Scholen/Lagere school: gratis

Rondleiding voor groepen (20 personen):

Toegangsprijs + € 65/groep, (tijdens de week en op zaterdag)

Toegangsprijs + € 80/groep (op zondag, tijdens nocturnes en op feestdagen)

Informatie en reservaties bij visitMons: +32(0)65/40.53.46 of via

groupes@ville.mons.be

THE COLLECTIEHUIS

Openingsuren:

Het hele jaar door geopend - van dinsdag tot zondag van 10 uur tot 18 uur

Prijzen:

Prijzen per persoon:

Normale prijs: € 4

Prijs met korting: € 3

Jongeren en studenten: € 2

Gratis:

- voor kinderen jonger dan 12 jaar
- op vertoon van de museumPASSmusées*
- elke eerste zondag van de maand

Groepsrijzen:

Volwassenen/Senioren: € 3

Scholen/Secundair: € 2

Scholen/Lagere school: gratis

Rond het Collectiehuis:

Mediatoren aanwezig in de zaal op zondagnamiddag (14.30 u. - 17.30 u.) - inbegrepen in het toegangsticket.

Rondleiding voor individuele bezoekers om 11 uur: 28/04, 23/06, 28/07, 25/08, 22/09, 27/10, 24/11, 22/12 - Prijs: toegangsprijs + 2€

Rondleiding voor groepen (12 personen):

Toegangsprijs + € 50/groep, (tijdens de week en op zaterdag)

Toegangsprijs + € 65/groep (op zondag, tijdens nocturnes en op feestdagen)

Informatie en reservaties bij visitMons: +32(0)65/40.53.46 of via

groupes@ville.mons.be

Toegankelijkheid:

Het parcours is volledig toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit.

*De lijst met voorwaarden om van een korting te genieten is verkrijgbaar bij het onthaal van het museum voor Schone Kunsten (gezinnen, leerkrachten, studenten, senioren, diverse kortingskaarten).

DE TUIN VAN DE BEURRÉ D'HARDENPONT PERENBOOM

Openingsuren:

Het hele jaar door gratis toegang - van dinsdag tot zondag van 10 uur tot 18 uur

CAP

